

Ingelise Olesen,
Nanna Lund Hansen,
Christina Viskum Lytken Larsen

IMMERSOQATIGIFFIUSUMIK ISUMMERSOQATIGIINNEQ (SHARING CIRCLE) KALAALLIT NUNAANNI

Periutsimut najoqqutassaq

Immersoqatigiiffiusumik
isummersoqatigiinneq (Sharing Circle)
Kalaallit Nunaanni
Periutsimut najoqqutassaq

Ingelise Olesen,
Nanna Lund Hansen og
Christina Viskum Lytken Larsen

Innuttaasut Peqqissusiannik Ilisimatusarfik

Layout: irisager.gl

IMARISAI

1. TUNULIAQUTAQ	4
2. PERIUTSIMIK ILISARITITSINEQ	6
MISISSUIFFIGINEQARTUNIK ATAATSIMOORTITSILLUNI APERSUINEQ IMMERSOQATIGIIFFIUSUMIK ISUMMERSOQATIGIINNERMUT ILLUATUNGIULIULLUGU	6
KALAALLINUT ATAQATIGIISSINNERA	7
INUIT, NALEQARTITAT, ILISIMASAT AAMMA PEQQISSUSEQ	7
KALAALLIT ULLUMIKKUT NALEQARTITAAT	8
IMMERSOQATIGIIFFIUSUMIK ISUMMERSOQATIGIINNEQ PERIUTSITUT KALAALLIT NUNAANNI ILISIMANEQARPA?	9
PERIUSISSATUT ISUMALIUTERSUUTIT	10
3. PERIUTSIP ATORNEQARNERANI	13
PIAREERSAATIT – TULLERIIAAQQISSAAKKAT	14
PERIUTSIP IMMIKUUALUTTORTAI	15
1) ERINARSORNEQ QASUKKARSAATITUT	15
2) AQUTSISOQ ILOQQASUMI PEQATAASUTUT	15
3) NALEQARTITANIK AALLARNIUTITUT OQALUUSERINNINEQ	16
4) OQALUNNERMI TIGUMMIARTAGAQ	16
ATORNISSAANUT ILITSERSUUT – TULLERIIAAQQISSAAKKAT	17
4. PERIUSEQ PILLUGU ISUMALIUTERSUUTIT	18
5. EQIKKAANEQ	20
NAJOQQUTAT	22

1. TUNULIAQUTAQ

Innuttaasut Peqqissusiannik Ilisimatusarfiup 2019-imi aamma 2020-mi suliniutini assigiinngitsuni marlunni *Sharing Circles (kingorna Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinnermik taagorneqartoq)* periutsitut atorpaa. Suliniummi siullermi "Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfik atuisut isaannit isigalugu"-mi misissuiffigineqartunik itisiliilluni apersuineq misissuinerup ilusaanut ilaaqqaarpoq.

Peqqinnissaqarfimmilli atuisut misilittagaannik misissuinermi, Olesen et al., (2020), inuit misilittagaat, ajunngitsut pitsaanngitsullu, aamma isiginninnerat qitiutinneqarmata pingaarutilittut isigineqarpoq kulturikkut oqaatsitigullu toqqissisimanartumik akuutitsiffiusumillu tunngaveqar-nissaq, kiisalu kulturikkut aallaavilimmik peqqinnermik paasinninnermik paasinninnissaq.

Nunani issittoqarfinni allani ilisimasatigut misilittakkatigullu nassuiarneqarpoq nunap inoqqaa-visa misissuiffigineqarnerini attaveqatigeeriaatsit aamma ileqqut akuersaartumik pissuseqarfigineqarnissaasa pingaaruteqassusiat (Halcomb, 2006).

Taamaattumik amerikap avannaani periuseq *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinneq* isumassarsiorfigineqarpoq, kalaallit kulturianut ileqqinullu naleqquttumik misissuiffigineqar-tunik apersuinermit atorsinnaasamik allaanerumik isumassarsiniarluni. *Immersoqatigiiffiusu-mik isummersoqatigiinneq* aallaqqaammut misissuinerut periusiunngikkaluarpoq, kisiannili ileqqutoqqat malillugit attaveqatigeeriaasiulluni Canadami, Alaskami aamma USAmi inuuner-mi oqaluuserisassanik annertuunik annikitsunillu oqaluuserinninnissamik pisariaqartitsisoqartil-lugu atorneqartarsimasumik (Rothe et al., 2009, Halcomb, 2006, Earth Child Project, 2020).

Misissuinermi pineqartumi paasissutissanik pissarsiffiit peqatigalugit sammineqartut ilaannik eqqartuinerut periaaseq taanna pitsaallunilu kingunilimmik periusiusoq paasinarsivoq. Periu-seq aamma itisiliilluni misissuinermi allami, Qasigiannguani ingerlanneqartumi, *Immersoqatigiif-fiusumik isummersoqatigiinnermik* (Olesen et al., 2020b) taamaallaat ilusilerneqartumi, misile-rarneqarpoq. Tassani aamma periutsip pitsaaquteqarnera, suliareqqinnissaanik soqutiginaate-qartumik, takuneqaqqippoq.

Najoqqutassiornermi matumani siunertarineqartoq tassaavoq ilisimatusaati-galugu misissuineri taaneqartuni *Immersoqatigiiffiusumik isummerso-qatigiinneq* periutsitut qanoq atorsimaneripput nassuiassallugu, Kalaallit Nunaanni siunissami ilisimatuussutsikkut misissuinerut periutsip atorneqarnissaanik isumassarsisitsisimassalluta neriuutigalugu. Tamatuma saniatigut misissuineri taakku-nani marlunni misilittakkat takusallu nassuiarneqarput. Neriuppugut najoqqutaq una ilinniartut aamma ilisima-tusartut inuiaqatigiit kalaallit oqaloqatigalugit peqqis-sutsikkut- aamma inooqataanikkut tunngasuni sulia-qarnerminni isumassarsiffigalugulu, ilitersuutigalu-gulu iluaqutigisinnaassagaat.

Misigissutsit, misigisat
aamma inuunermik
isiginnittaaseq pillugit
oqaluuserinninnissamut
ilisimatuussutsikkut
periutsimik kulturimut
naleqqussaaneq

2. PERIUTSIMIK ILISARITITSINEQ

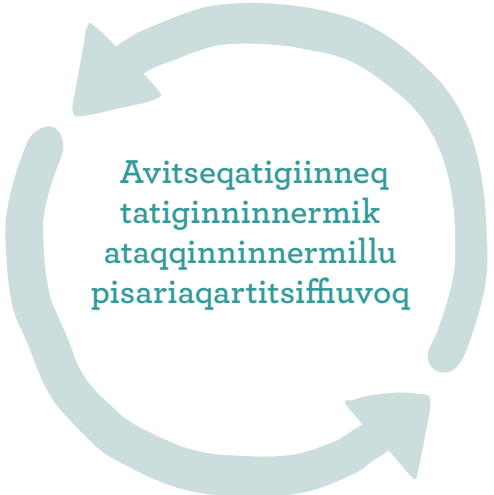
Halcombip (2006) allaaserisaanik misissuinermini nassuiarneqarpoq paasissutissanik pissarsiffiit allanik oqaaseqarlutillu kulturikkut tunuliaqutallit akornanni misissuiffigineqartunik apersuineq ilisimatuussutsikkut periutsit atussallugu tulluartausoq (Halcomb, 2006). Matumanili oqaatigineqarpoq misissuiffigineqartunik apersuinermini ingerlatsinermini inuiaqatigiinni nunani killernisut kulturikkut oqaatsitigullu tunuliaqutaqanngitsuni kulturimut tunngasut eqqumaffigissallugit pingaaruteqarlunnartut, tassunga ilanngullugit malittarisassat, attaveqatigeeriaatsit aamma ileqqutoqqat. Taamaattumik paasissutissat pitsaassusiannut aamma misissuinerup atorsinnaasusianut misissuiffigineqartunik apersuinermini periutsinik nalinginnaasunik naleqqussaanaasat pingaaruteqarpoq. Tamatumunnga ilanngullugu oqaatigineqarpoq aqutsisoq marluinnik oqaasilik illuatungeriit akornanni kulturikkut oqaatsitigullu paaseqatigiinnerunissamut, kiisalu eqimattami naligiinnerusumik avatangiiseqarnissamut sunniuteqarsinnaasoq, taamaalillunilu taperser-suinerusutut aamma kajumissaarinerusutut sunniuteqarsinnaalluni. Eqqumaffigissalluguli pingaaruteqarpoq kulturikkut ataatsimut isiginnilluni isummerneq tamanut eqqortuusutut isigineqassanngimmat. Inuttut misilittakkat aamma naleqartitat inuit ataasiakkaat kulturimik paasininnerannut pissutaaqataapput (Halcomb, 2006).

MISSISSUIFFIGINEQARTUNIK ATAATSIMOORTITSILLUNI APERSUINEQ IMMERSOQATIGIIFFIUSUMIK ISUMMERSOQATIGIINNERMUT ILLUATUNGIULIULLUGU

Misissuiffigineqartunik ataatsimoortitsilluni apersuinerup ilisarnaatigaa aqutsinerunngitsumik ingerlanneqartarnera, aammalu siunertarineqartarluni sammineqartoq pillugu isummersuutit assigiinngitsut amerlasuut qaffakaatinneqarnissaat. Paasissutissanik pissarsiffiit eqimattami aqutsisumit aqunneqassapput, pingaarnertut sammineqartut pillugit oqallillutillu namminneq isummersorlutillu akissuteqartassallutik. Taamaalilluni misissuiffigineqartunik ataatsimoortitsilluni apersuineq ilisimatusarnermini periutsitut paasineqassaaq, sammisaq ilisimatusartup toqqagaa tunngavigalugu eqimattat sunniivigeqatigiinnerannit paasissutissat pissarsiarineqassallutik. Periuseq inooqatigiinnermini ineriartornerit imamikkut aalajangersimasumik qanoq nassuiarneqartarnerannut paasissutissanik pissarsinissamut aamma tulluartausoq (Halkier, 2002).

Misissuiffigineqartunik ataatsimoortitsilluni apersuineq paasissutissanik pissarsiffiit isumaannik misigisaannillu ataatsimoortumik paasininnermik pilersitsinnaavoq. Apersuisumulli unammilligassaasinnaasoq tassaavoq paasissutissanik pissarsiffiit tamakkerlutik oqaaseqarnissaat isumagissallugu. Aammattaaq misissuiffigineqartunik ataatsimoortitsilluni apersuinermini atugassaritit ilagivaat paasissutissanik pissarsiffiit oqaaseqaataat eqimattami paasissutissanik pissarsiffiit allat, immaqqa nammineq ilisarisimanngisat, isumaannit sunnerneqarsinnaanerat. Tamatuma kingunerisinnaavaa assersuutigalugu namminneq isummernissaraluartik oqaatiginnginnaraat, eqimattap iluani allat isumaannit allaanerunera pissutigalugu (Kvale and Brinkmann, 2009). Tassa imaappoq misissuiffigineqartuni ataatsimoortuni inuit akunnerminni nakkutiginninnerat pissutigalugu misilittakkat isummersuutillu assigiinngitsut oqaatigineqarnissaraluat pinngitsoortinneqarsinnaasoq (Halkier, 2002).

Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinneq periutsit ut ammasumik oqaloqaloqatigiinneruvoq, oqaluttuarnermik ataqqinniffiusoq (Tachine et al., 2016). *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinneq* ajornaatsunnguuvooq, peqataasut illoqqasunngorlutik isummersuutiminnik, misigissutsiminnik aamma misigisaminnik avitseqatigiiffiat. Peqataasut tamakkerlutik ammarlutik avitseqatiginnippata amerlasuutigut peqataasut akornanni inuttut imminnut naleqqiussinnaanngorlutik akunnaquteqanngitsumik toqqissisimaneq pinngortarpoq (Rothe et al., 2009, Earth Child Project, 2020).

Avitseqatigiinneq
tatiginninnermik
ataqqinninnermillu
pisariaqartitsiffiuvoq

Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinnermut imaluunniit *Talking Circlesimut* ataatsimoorutaasooq tassaavoq sammisat ilaannik oqaluuserinninnissamut peqataatitsinermik pilersitsisinnaaneq, aamma unammilligassaasinnaasunik tapersersuerpalaartumik aporaaffiunngitsumillu qaangiiniarniarsinnaaneq (Earth Child Project, 2020). Oqaloqatigiinneq qinoqatigiinnermik imaluunniit ileqqulersuummik nalliuttorsiorpalaartumik, kulturikkut attuumassuteqarfisamit aallaaveqartumik, amerlasuutigut aallartinneqartarpoq.

Taassuma misissuinermi periutsit atorneqarnerata pingaarutaa tassaavoq nunap inoqqaavisa (*Indigenous Peoples*) namminneq oqaluttuarisaanerminnik, misigisartakkaminnik aamma inuunerminnik ilisimaarinnittuusutut akuersaarneqarnissaat, aammalu ilisimasap tamatuma pitsaannerpaamik piuminarsarneqarnissaa (Tachine et al., 2016). Nunat inoqqaavi amerlasuut *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinnermik /Talking Circlesimik* imaluunniit oqaluttuaqattaanermik ileqqoqarput, ulluinnarni pisarnertik malillugu aamma attaveqatigeeeriaaseq taamaattoq atorlugu namminneq kulturiminnik, ileqquminnik aamma inooriaatsiminnik ingerlatitseqqinnissaminut ilinniartitsinissaminnullu ilaatillugu (Kelley and Lowe, 2018). Matumani illoqqasooq inuunermut, peqqissinermut, oqimaatigiinnermut aamma nakooqqummut ilisarnaatitut isigineqarpoq, aamma unammilligassanik qaangiiniarnermut atortutut atorneqartarluni (Grahamslaw and Henson, 2015).

KALAALLINUT ATAQATIGIISSINNERA

Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinnerup Kalaallit Nunaanni ingerlanneqarnerani uagut-sinnut pingaaruteqarluinnarpoq *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinneq* atortussatut piareeriikkatut isiginagu isumassarsiorfittut isigissallugu. Oqaatigineqareersutut *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinneq* attaveqatigeeeriaasuvooq, Issittumi nunat inoqqaavisa akornanni ileqqutoqaalluni, Kalaallit Nunaannili ilisimaneqarani. Taamaattumik periutsip ilisarnaatai immikkualuttortaalu atorlugit kalaallisuumut atassuserlugu misilerarusupparput. Immitsinnut aperivugut, suut atussallugit pissusissamisuussanersut aamma naleqartitat attaveqatigeeeriaatsillu qanoq ittut tunuarsimaarfigissallugit pingaaruteqarnersut, *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinneq* Kalaallit Nunaanni ingerlakkusukkutsigu. Isumalitiginninnitsinnut pingaaruteqarluinnartoq tassaavoq ilisimatusartutut Kalaallit Nunaanni inunngorsimasutut, imaluunniit ukiorpassuarni nunami maani sulinikkut ilaquttat najugaqatigalugit kalaallit kulturinnik aamma peqqissutsimik inuunerissaanermillu isiginninnermik paasinnilluarsimanissarput.

INUIT, NALEQARTITAT, ILISIMASAT AAMMA PEQQISSUSEQ

Inuit inuunermik isiginnittaasiannut, aamma silarsuarmik paasinninnerannut oqaatsinut kulturilumullu, taamatullu aamma naleqartitanut atassuteqarluinnarpoq (Kvale and Brinkmann, 2009). Suut pingaaruteqartuunerannik aamma kissaatiginartuunerannik naleqartitat kulturikkut aalaja-

ngeriikkamik isummernerupput. Inuit isummanik aamma naleqartitanik peroriartornerminnut sunniteqarsimasunik pigisaqartuupput. Kulturi ilaatigut peqqinneq, nappaatit aamma kinaasuseq pillugit paasinnittariaatsitsinnut pingaaruteqarpoq (Wistoft, 2009).

Oqaatsip peqqinnerup danskisut nutserneqarnera tassaavoq peqqinneq. Peqqinneq suup inissaminiinneranut tunngavoq, taamalu napparsimanerup akerliatut peqqinnermut nunani killerni paasinnittaatsip assinganut tunngananani (Wistoft, 2009). Peqqinneq pillugu paasinninneq ataatsimut isiginnilluni peqqinnermik paasinninneruvoq, naleqartitanik, atassuteqaqatigiinnermik, avatangiisimik, kalaaliminernik aamma misilittakkanik tunngavilik.

Wistoft (2009) naapertorlugu peqqinneq naleqartitanut makkununga aamma tunngavoq; tunuarsiamaarnermut, ataqqinaammut, nakuussusermut, ataqqinninnermut aamma sumut angisuumut inuup soriarsinnaanngissusianut, soorlu Silamik akuersaarnermut, kiisalu aqussinnaanngisat naleqqussarfiginissaannut piumassuseqarnermut. Inuiaqatigiit inuit pileqqaarneranni aporaannerit oqaluuserineqarneq ajorput, aqqiagiinnginnerit inuiaqatigiinni mikisuni immikkoortitsinnermik kinguneqarsinnaammata, tamannalu ataasiakkaat inuuginnarsinnaanerannut unammillagassaqalersitsisinnaalluni. Pitsaasumik inooqatigiinneq, taamalu aamma tunuarsiamaarneq ullumikkut sulii kalaallit kulturiani naleqartitat qiterivaat (Wistoft, 2009).

Naleqartitat malittarisassallu oqaluttuat ileqqutoqqallu aqqutigalugit ingerlateqqinneqarsimasutut isigineqarput (Wistoft, 2009). Inuk peqqissuussappat tarneq, qaamaneq aamma inuk *pinngortitami* inissaminiissapput. Tamatuma saniatigut anersaaq inissaminiissaaq. Timi anersaarlu imminnut ataqatigiipput. Pinngortitamik asanninneq, akuersaarneq aamma ataqqinninneq inuup pissuserisinnaasaani peqqinnarnerpaatut isigineqarpoq (Wistoft, 2012).

”anersaaq ilanngunnagu timi tarnilu ataatsimoortutut
isigissagaanni assigaa inuk niaqoqanngitsoq.
Kulturikkut kinaassutsitsinnut anersaaq ilisarnaataavoq
- *kalaaleq utoqqaq*

Inuit silamik, inummik aamma peqqinnermik taaguutaat inuiaqatigiinni inuit naleqartitaannik perorsarneqarsimallutillu atuisuusuni arlalitsigut aporaaffiusinnaasoqarsorinarlunilu akerleriissutaasinnaasoqarsorinarpoq, assersuutigalugu peqqinnissakkut aqqissuussaaneq tamakkiisumik isigalugu nunani killerni peqqinnermik- aamma napparsimanermik paasinninnermik isumaqartinneqarmat (Wistoft, 2012).

KALAALLIT ULLUMIKKUT NALEQARTITAAT

Kalaallit Nunaanni misissuineri nutaajunerusuni, naleqartitanik aamma kulturimik samminnifiusuni, inuunermik aamma peqqinnermik paasinninneq sulii ataatsimut isiginnilluni paasinninnerusoq takutitsipput. Nunaqqatigiinnut sammititamik suliniummut Paamiut Asasaramut, ukiuni tallimani ingerlanneqartumut, tunngatillugu apersuilluni misissuinerit ingerlanneqarput, innuttaasut naleqartitaat sammeneqarlutik. Kulturikkut naleqartitat assigiinngitsut, tassunga ilanngulugit ataqqeqatigiinneq, pinngortitaq aamma kalaalimerngit paasissutissanik pissarsiffinnit erseqqissaatigineqarput. Atugarissaarnermi atugarliornermilu ilaqutariit pingaaruteqassusiat tamanit naleqartitarineqarpoq (Berliner and Stender, 2013). Kalaallinut tunngatillugu ilaqtut aamma ataatsimoornerup pingaaruteqassusiat allaaserisani ersersinneqaaqqippoq (Rink and Trøndheim, 2018, Berliner and Stender, 2013, Olesen et al., 2020a, Petersen, 2003). Kalaallit

ilaqutariit naleqqussarlutik peqaa-
taatitsiffiumik amerlasuujusarput.
Ilaquttanut qanittumik attaveqar-
neq aamma ataatsimoornerit
nikallunganissamut illersuutitut isi-
gineqarput, atassuteqarnerlu taan-
na aliasuutinik nuannaarnernillu
avitseqatigiiffiusarluni. Taamaattu-
mik suliani ingerlanneqartuni tamani
ilaqutariit tamarmiusut eqqarsaatigine-
qartarnissaat pingaaruteqarpoq (Reimer
Trøndheim, 2012).

Suliniuumut Paamiut Asasaramut atatil-
lugu aalisarnermik piniarnermillu aasaa-
nerani højskolertitsisoqarpoq. Tassunga atatilugu
peqataasut eqqarsaatersuutaat allaaserineqarput, ataatsi-
moornermik ataqqinninnermut, nammineq nakuussusermut aam-
ma tunniussinnaasanut pisinnaasanullu, inuit akunnerminni aamma avata-
ngiiserisanut ataqqinnittussaarnermik, tassunga ilanngullugit uumasunut piniagassanut, aamma
inuunerissaarnermik pilersitsinissamut nukimmik oqimaaqatigiissuusussamik pilersitsisussaasu-
nut. Oqimaaqatigiinneq taanna piujuartitsinermik aamma kinguaariit tulluuttut inuunerissaarnis-
saannik qulakkeerinninnermik pilersitsivoq (Berliner and Stender, 2013). Ataqatigiinneq taanna
aamma Canadami Nunavumi Inuit akornanni inuunerissaarnermik misissuineri takuneqarpoq.
Tassani inerniuliussaq tassaaq inuunerissaarneq, pilluarneq aamma peqqissutut misigisimaneq
ilaquttanut qanimut attaveqarnermut, ilaqtutanik oqaloqateqartarnermut, nerisassanik avitse-
qatigiillunilu nereqatigiittarnermut, kiisalu peqatigiilluni pinngortimiittarnermut atassuteqartoq
(bid.) Taamatuttaaq Steenholdtip (2019) oqaatigivaa, Kalaallit Nunaanni nalinginnaasumik inuu-
nermik iluarisimaarinnermut pingaartumik pinngortitaq pingaarutilimmik inissisimasoq, taman-
nalumi aamma Issittumi inuuniarnikkut pissutsit pillugit allaaserisanut piusunut aamma ilisimatu-
sarnernut uppenarsaataapput. Tamanna, pinngortitamut atassuteqarnerup saniatigut, inoo-
qatigiinnikkut, assigiinngitsorpasuarinik imalimmut, ataqatigiissutaavoq sakkortooq (Steen-
holdt, 2019).

IMMERSOQATIGIIFFIUSUMIK ISUMMERSOQATIGIINNEQ PERIUTSITUT KALAALLIT NUNAANNI ILISIMANEQARPA?

Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinneq taaneqareersutut Amerikap Avannaani ilisima-
neqarlunilu atorineqartarpoq, kalaallili peqqissutsikkut ilisimatusarfigineqarneranni siusinneru-
sukkat atorineqarnikuunani. Nunani avannarpasinnerusuni inuiaqatigiit qanoq nuttarlutillu
angalasarsimaneqat, kiisalu Alaskami, Canadami aamma Kalaallit Nunaanni inuit oqaatsitigut
kulturikkullu annertuumik assigiissuteqarnerat (Inuit Circumpolar Council, 2020), qiviarlugu isu-
maqarpugut periuseq Kalaallit Nunaanni siusinnerusukkat arlaatigut atuuttuusimanersoq misis-
sallugu pissanganartuusooq.

Sammisaq pillugu oqaluttuarisaanikkut allaaserisanik aamma allaaserisanik databaseni ujarler-
nermi *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinneq* Kalaallit Nunaanni siusinnerusukkat ator-
neqarsimanersoq nassaarfiunngilaq. Utoqqaanerusunut aamma suliaasaqarfimmik ilisimasalin-
nik, tassunga ilanngullugit itsarnisarsiooq aamma Ph.d. Pauline Kleinschmidt Knudsen Nunatta
Katersugaasivianeersoq aamma Oqaasileriffimmi siusinnerusukkat pisortaq soraarneq Carl Chri-

Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinneq = Sharing Circle

stian Olsen (Puju), marluullutik Issittumi nuit oqaasiinik kulturiannillu ilisimasaqarluartut, aammattaaq uppersarsar-paat ataatsimoorluni attaveqatigeeeriaaseq taamaattoq pillugu Kalaallit Nunaanni allaaserinnittoqarsimanngitsoq.

Tassa *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinneq* kalaallinut tunngatillugu nutaarluinnaavoq. Taamaattumik periuseq inuiaqatigiinnut kalaallinut nutaaliaasunut, kulturi-mut aamma naleqartitanut tulluarsarlugu allaaserisat aamma ataatsimoorluta ilisimasavut aamma misilittakkavut atorpavut.

Periuseq *Sharing Circles* kalaallinut tunngatillugu siusinnerusukkat atorneqarnikuunngimmat aamma taaguut ilisimaneqanngimmat isuma-qarpugut periutsip '*Sharing Circle*'-p isumaanut aamma siunertaanut naleqquttu-mik kalaallisut taaguummik tulluurtumik nassaarnissaq pingaaruteqartoq. Tamanna aammat-taaq periutsip iluatsilluarnerusumik atulernissaanut pilersitseqataasinnaavoq.

Taamaattumik *Sharing Circlemut* kalaallisut taaguut periuseq pillugu ilisimatuussutsikkut allaa-serisat aamma oqaatsinut tunngatillugu isumaliutersuutit tunngavigalugit aamma '*Indigenous ways of knowing*' (*Nunat Inoqqaavisa ilisimasaqariaasiat*) imaluuniit '*Indigenous knowledge*', uumassusilitsigut, timikkut, kulturikkut aamma anersaakkut misilittakkat aamma oqaluttuat atorlugit kinguaariit akornanni ingerlateqqinneqartarsimasut tunngavigalugit silarsuarmik isigin-nittaaseq ataqqillugu suliarineqarpoq. Kiisalu aamma inuit ataasiakkaat namminneq inuuner-minnut ilisimaarinnilluurtuunerat ataqqillugu. **Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiin-neq** 'ilisimasanik ataatsimoorluni paarlaasseqatigiinnermik aamma ingerlatitseqqinnermik' nas-suiarneqarsinnaasoq ilisimasanik ataatsimoorluni ingerlatitseqqinnissamik periarfissamit aallaa-veqarpoq, taamaattumillu ilisimasanik, ilikkagassanik, paarlaasseqatigiinnermik, ataqqinninner-mik aamma akuersaarnermik ataatsimoorluni

PERIUSISSATUT ISUMALIUTERSUUTIT

Nassuiaatigineqareersutut periusissat ilusissaat pillugit oqaloqatigiinnernut suliaqarnernullu pif-fissaq annertooq atorsimavarput, misissuiffigineqartunik aamma *Immersoqatigiiffiusumik isum-mersoqatigiinnermik* ilisimasanik aallaaveqartumik, aamma tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaanni itisiliilluni misissuinnerit misilittakkanit aallaaveqartumik, kiisalu attaveqatigiinneq, oqaluttuarisaaneq, naleqartitat aamma ataatsimoorneq pillugit oqaloqatigiinnerit amerlasuut ingerlassimallugit.

Misissuiffigineqartunik ataatsimoortitsilluni apersuinnermik periuseq Kalaallit Nunaanni misissui-nermi arlalinni atorneqartarnikuuvoq, aammalu misissuinnermik aamma innuttaasut akornanni isummersuutininik pingaarutilinnik pilersitsisimalluni. Taaneqareersutut allaaserisani aamma nas-suiarneqarpoq periuseq inuiaqatigiinni inissisimaffinni assigiinngitsuni atussallugu piukkunnar-tuusooq, kulturimulli tunngasutigut eqqumaffiginninnissap pingaaruteqassusianik oqariartuut immikkut maluginiarparput (Halcomb, 2006). Kalaallit naleqartitaasa tunuarsimaarnermik, inoo-qatigiilluarnissamik, ataatsimoornermik ataqqinnittuunermik kiisalu inuit akunnerminni aamma avatangiiserisanut ataqqinninnissap pingaaruteqassusianik (Wistoft, 2009, Berliner and Stender, 2013) ullumikkut sulii sunnersimaneqarnerat isigalugu misissuiffigineqartut ataatsimoortillugit apersuinnermi oqillisigineqarsinnaasut allaanerussasut, kiisalu apersorneqartut inissisimanerup sapinngisamik minnerpaamik salliutinneqarnissaa kissaatigisimavarput.

Tine Curtisip, ukiuni amerlasuuni Kalaallit Nunaanni ilisimatusarnermik suliaqarsimasup, aamma ilaatigut Kalaallit Nunaanni napparsimasut aamma nakorsat akornanni sunniivigeqatigiittarnermik samminnittumik Ph.d.-nngorniutigalugu allaatiginnissimasup oqaatigivaa Kalaallit Nunaanni misissuiffigineqartunik ataatsimoortitsilluni apersuinermik periuttip tungaviinut tunngatillugu misissuiffigineqartunik apersuinerup ingerlannissaa ajornakusoorsimasoq (Curtis, 2001).

” Misissuiffigineqartunik ataatsimoortitsilluni apersuineq uannut atorsinnaangilaq. Immaqa ilaatigut ilisimatusartuunera aamma danskiunera pissutigalugit; tamanna peqataasut isummersuutiminnik akunnerminni oqaluuserinninnginnerannut sunniuteqarsimagunavippoq – akерlianilli utaqqisutut pissuseqarlutillu apequtigisakka ataasiakkaarlutik akisarlugit’
– Curtis, inuttaanit paasitinneqarneq

Nassuiaatigineqareersutut misissuiffigineqartunik ataatsimoortitsilluni apersuineq isummat eqimattami peqataasut allat isumaannit allaanerusut ilaatinneqarnissaannut tunngatillugu unammilligassaqsinnaavoq (Halkier, 2002). Tamanna aamma Tine Curtisip misillitagaqarfigivaa:

” misilittakkakka Kalaallit Nunaanneersut naapertorlugit isumaqarpunga amerlasuut am mavallaartumik allanut akерliliinissaminut suli tunuarsimaassasut, ingammik suullunniit pillugit allat qanoq isumaqarfiginnissinnaanerannut tunngasunik.
– Curtis, inuttaanit paasitinneqarneq

Periutsimik taassuminnga atuinermi kulturikkut naleqartitat aamma peqataatsiffiusumik isummersorneq *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinnermi* akuersaaneqarnerujussuupput, naligiimmik atassuteqarnerit aamma maniiguunnerup ataqeqatigiinnerullu salliutinneqarnerat pissutigerpiallugu (Rothe et al., 2009).

Ilisimasat katersorneqarsimasut kiisalu ilisimatusaqatigiit akornanni oqaloqatigiinnerit tunngavigalugit kalaallisut *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinnerneq* qanoq ilisarnaateqassanersoq, aamma tamanna qanoq ingerlanneqassanersoq naliliisinnaasorivugut.

Periuseq *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinnerneq* pillugu Rothe et al., (2009) allaaserisaannik misissueqqissaareernerup kingorna immikkuualuttortanik toqqaavugut, uagut nammineq ilusiliinitsinnut ilanngussassatut imaluunniit suliareqqitassatut atugassatsinnik. Rotherp allaaserisaani nunani killerni apersuinermi aamma misissuiffigineqartunik ataatsimoortitsilluni apersueriaatsit *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinnermi* ilisarnaatinut sanilliunneqarput. Taamaaliornikkut periutsinik isumaliutiginninnermi pitsaasumik tamakkiisumik isiginnissinnaaneq pilersinneqarpoq. Misissuiffigineqartunik ataatsimoortitsilluni apersuinermit immikkuualuttortanik illersorneqsinnaasumik qaqugukkut atuisoqsinnaava, aamma qaqugukkut kulturikkut attuumassuteqarnerusut ator neqarsinnaappat.

Suut ilisimasaqarfigineqareerpat, aamma suna anguniarparput?

3. PERIUTSIP ATORNEQARNERANI

Nassuiaatigineqareersutut *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinneq* sammisassatut toq-qarneqarsimasut salliutillugit misigisimasani aamma misilittakkanik avitseqatigiinnermut periut-situt atorneqarsinnaavoq. Periutsip atunnginnerani suut paasisaqarfigerusunnerlugit aamma paasineqartut sumut atorneqassanersut eqqarsaatigineqariissapput. Tamatuma saniatigut paa-serusutap qanoq suleqatigisanit attuumassutilinnit atorneqarsinnaanngorsinnaanera, taamalu inuiaqatigiinnut iluaqutaasunngorlugu, eqqarsaatigineqassaaq.

Pingaaruteqarpoq ilisimalikkat *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinnermi* avitseqatigiis-tutigineqartut ataqqqineqarnissaat. Paasissutissanik pissarsiffiit namminneq inuttut oqaluttuari-vaat, taamalu sammineqartoq pillugu ataatsimoortumik ilisimasaqalersitsisuulluni. Taamaattu-mik itisiliilluni ilisimatusarnerni tamani, aamma ilisimatusarneq tamaat isigalugu ileqqorissaarnis-samut malittarissat assingi atuupput.

Ilisimatusartut suliniutip imaluunniit akuliuffiginninnerup aallartitsarnerani tamatigut suleqatis-sarsiortariaqarput, sammisaq pineqartoq pillugu innuttaasunik aamma inunnik pingaarutilimmik inissisimasunik oqaloqateqarnermikkut peqataatitsiffiusumik sulineq ingerlallugu.

Peqataasunut sammisumik suliaqarneq innuttaasunit tunngavilimmik ilisimatusarneq pillugu allaaserisanit (Minkler and Wallerstein, 2008), misissuinnermi inerniliussanik atuisussanut ima-luunniit peqataasunut namminernut akisussaaffimmik inissiisumik, tunngaveqarpoq. Suleqataa-sunik aamma peqataasunik namminernik oqaloqatiginninnerup misissuineq innuttaasut pisaria-qartitaannit aallaaveqalersissavaa, aamma misissuinerup- imaluunniit suliniutip inernerata pit-saasusianik kiisalu tutsuiginassusianik qaffasinnerulersitsissalluni, taamalu iluatsittumik atorne-qarsinnaaneranut annertunerulersitsilluni. Taamaattumik aamma suliap ingerlanneqarnera ta-makkerlugu, aallaappaataaniit naammassinissaata tungaanut, peqataasunut sammisumik suli-nissaq pingaaruteqarpoq. Elizabeth Rink aamma Gitte Adler Reimer Trøndheim ilisimatusartu-nut, Kalaallit Nunaanni ilisimatusarnermik ingerlatserusuttunut, suleqatigiinneq aamma naligiil-luni suleqatigiinneq aqqutigalugit atortussanik ineriartortitsisimapput (Rink and Reimer Trønd-heim, 2019).

Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinnerit ilutsimikkut nikerartuupput, kisianni periutsip tunngavii siunertaalu isiginiassallugit pingaaruteqarpoq. Taamaattumik periutsip atornissaa soeq suliniummut tulluartaunersoq, aamma peqataasut isummersuutaat sammineqartup ineriartor-teqqinneqarnissaanut qanoq tapertaasinnaanersut eqqarsaatigineqassasut inassutigaarput.

Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinnermut piareersaatit ilisimatusarluni periutsinit allanit allaanerunngillat, sumiiffissamik toqqaanissaq, peqataasussanik pissarsiniarneq, annertussuseq, ataqatigiissaarineq allallu ilisimatusarnermi apeqqutit, ileqqorissaarneq aamma suliap ataqati-giinnera tunngavigalugit aalajangerneqassallutik. Isumaliutiginninnerit taakku suliniummi sule-qatigisat peqatigalugit pisariaqarpoq, suut piviusunngorsinnaanersut, suut naleqquttuunersut aamma suut immikkut eqqumaffigineqartariaqarsinnaanerannik isummat pissarsiariniarlugit.

Upernavimmi aamma Qasigiannuani *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinnerit* (Olesen et al., 2020a, Olesen et al., 2020b) ingerlanneqarsimasut piareersarneranni ilisimasavut, peqqisutsumik ukiorpassuarni ilisimatusarnermi misilittakkavut, aamma allaaserisat piusut tunngavigalugit ilusaa ineriartortipparput. Paasissutissanik pissarsiffiit attavigineqarnerminni aperineqarput sammisaq aalajangersimasoq pillugu ataatsimoorluni oqaloqatigiinnissamut peqataarusunnerut. *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinneq* ingerlatarput paasissutissanik pissarsiffiit aamma aqutsisoq, peqataasut qassiugaluarpataluunniit, illoqqasunngorlutik issiallutik aamma imminnut isigalutik ingerlanneqarpoq. Tamatuma kingorna sammineqartussaq pillugu, aamma qanoq ingerlanneqassanersoq pillugit paasissutissanik pissarsiffiit oqaluttuunneqarput. Nassui-aatineqarpoq paasissutissanik pissarsiffiit namminneerluinnarlutik suna, aamma qanoq anner-tutigisumik avitseqatiginnikusunnerlutik aalajangersinnaagaat, aamma oqaluttuarineqartut tamarmik eqqortuusutut eqqortuunngitsutulluunniit isigineqassanngitsut, kisiannili manna amma-sumik avitseqatigiiffiussasoq. Tamatuma saniatigut ilaasa pineqartut tamakkerlugit oqaasissaqarfiginngimmatigit aamma ataqqineqarpoq.

PIAREERSAATIT – TULLERIIAAQQISSAAKKAT

- Peqataasut attavigineqarput, misissuinerlu pillugu paasitinneqarlutik. Ataatsimoorluni oqaloqatigiinnissamut, Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinnermut, qaaqquneqarput.
- Ini/sumiiffissaq attartorneqarluniluunniit atorneqarpoq. Ini angisoorsuusariaqanngilaq, mikinerusinnaallunilu imminnut qanilluni pisinnaalluarpoq. Tamanna soqutaavallaanngilaq, tassami paasissutissanik pissarsiffiit akornanni inissaq pilersinneqartarmat. Peqataasussatut ilimagineqartunut tamanut naammattunik issiaveqassaaq.
- "Oqalunnermi tigummiartagaq" suliarineqassaaq, pisiarineqassaaq imaluunniit nassaarineqassaaq. Issoqqaarissunngorlugu (terning) puisip amianik suliaq oqalunnermi tigummiagassatut toqqarparput, eqqarsaatigatsigu puisip amia ilisarnartuusoq, aamma tigummiarnissaa peqataasunut toqqissisimanartuusoq.
- Peqataasussat takkunnissaannut tii/kaffi aamma tamassiussamerngit piareersimatinnissaat pitsaasuuvoq.
- Issiaviit illoqqasunngorlugit iliorarneqassapput. Issiaviit akorngi annikitsunnguamik, kisianni assigiimmik ungasissusilimmik, sanileriissillugit (assi takuuk).
- Peqataasut issiavigerusutaminnut ingiinnarsinnaapput.

PERIUTSIP IMMIKUUALUTTORTAI

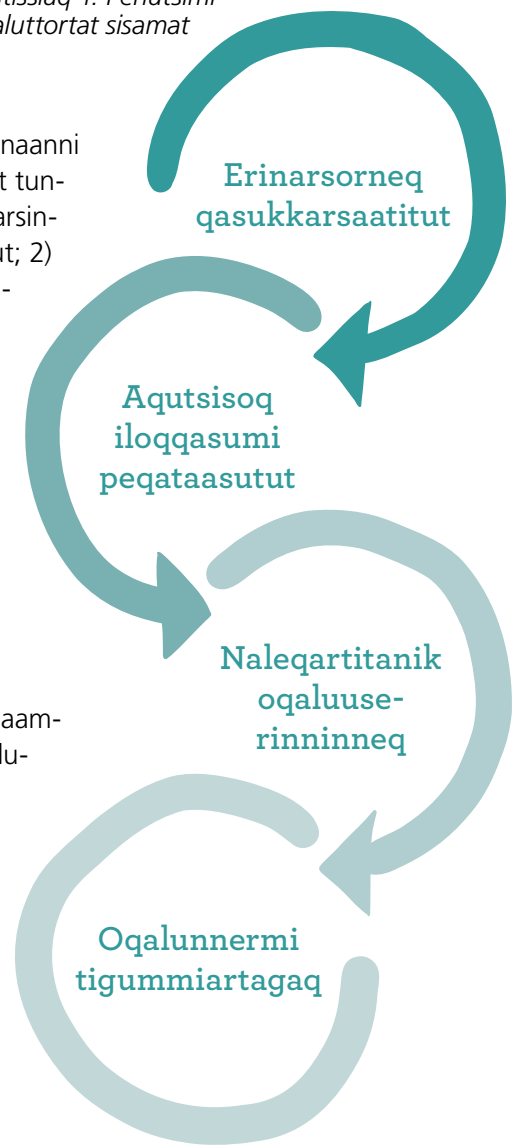
Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinnerup Kalaallit Nunaanni ingerlanneqarnissaanut ilitersuut immikkuualuttortat sisamat tunngavigalugit nassuiarneqarpoq, takussutissiaq 1-imi takuneqarsinnaasunik. Taakku tassaapput: 1) Erinarsorneq qasukkarsaatitut; 2) Aqutsisoq iloqqasumi peqataasutut; 3) Naleqartitanik aallarni-utitut oqaluuserinninneq; 4) aamma oqalunnermi tigummiartakkamik atuineq.

1) ERINARSORNEQ QASUKKARSAATITUT

Oqaloqatigiinnissamut qasukkarsaatitut, aamma inip ilua-ni "silaannaap oqinnerulersinnissaa" anguniarlugu erinar-sornermik aallartippugut, erinarsornerup kalaallinut tunngatillugu pingaaruteqartorujussuunera pissutigalugu. Nalinginnaasuvoq inuit aallaqqaammut pissangasinnaane-rat, aammalu katerisimaartut ilisarisismanngisallu akornanni oqalunnissaq ilaasa sungiusimanagu. Taamattumik qasukkarsaam-mik aallartinnissaq isumassarsiatsialaavoq. Ileqqutoqqat malillu-git *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinneq* ingerlan-neqaraangat, peqataasut avatangiisillu ataqqiniarlugit, qin-nummik imaluunniit nalliuttorsiorpalaartumik aallarnerne-qarnissaa pingaarutilimmik inissisimasimavoq. Tamanna kalaallisut ingerlanneqarnissaanut tunngatillugu naleqqut-tutut isiginngilarput, oqaluffiup avataatigut innuttaasut qinoqatigiinnermut imaluunniit upperisamut tunngatil-lugu iliuuseqarnernut allanut katersortinneqartarnerat ileqquunngimmat. Tamaattumik uagut *Immersoqatigiiffiu-sumik isummersoqatigiinnissatsinnut* naleqqunnerusumik aaqqiiniasimavugut, isersimaqataasullu ammartinnissaannut ataatsimoortinnissaannullu erinarsorneq atorlugu. Erinarsoriaaseq Inuttoorneq erinarsoriaasiuvoq killitsisimaarnartorujussuullunilu naleqquttoq, inuiaqatigiit kultu-rianni kalaallit erinarsoqatigiit- aamma tussiaqattaartartut pingaarutilimmik inissisimalerneran-nut pissutaaqataasimasooq (Musikipedia, 2020). Erinarsornermik aallartinneq pitsaasumik kingu-neqarpoq. Erinarsorneq peqataasunut pissusissamisoortutut ippoq, allaat peqataasunit erinar-sortoqarluni. Qasukkarsaatissamik toqqaanissami soorunami sammineqartoq aamma angunia-gaq apeqqutaatinneqassapput.

2) AQUTSISOQ ILOQQASUMI PEQATAASUTUT

Erinarsoqatigeereernerup kingorna aqutsisoq *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinneq* aamma oqaloqatigiinnermi sammineqartussaq pillugit nassuiaateqarpoq. Aqutsisoq eqimattami peqataasut peqatigalugit iloqqasumi issiaqataavoq. Siunertamut aamma sammineqartussamut tunngasumik aqqissuussamik sammisassanut najoqqutassamik ineriartortitsisoqarsimavoq, pisariaqartitsineq naapertorlugu oqaloqatigiinnerup aqunnissaanut aqutsisup atugaanik, tama-tuma saniatigut ammasumik oqaloqatigiinnerullunilu, avitseqatigiinnerullunilu peqataasut akor-nanni ilinniartfigeqatigiinneruneruvoq. Aqutsisoq nammineq kalaaliuvoq, aamma *Immersoqati-giiffiusumik isummersoqatigiinnerit* tamarmik kalaallisut ingerlanneqarlutik.

3) NALEQARTITANIK AALLARNIUTITUT OQALUUSERINNINEQ

Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinneq aallarnerlugu paasissutissanik pissarsiffiit namminneq naleqartitaannik oqaluuserinnissasut qinnuigalugit aallartissalluta toqqarparput. Oqaloqatigiinneq inunnut namminernut aamma inuit ataatsimoorutigisinnaasaannik tunngaveqassa-soq kissaatigaarput. Taamaaliornikkut aallarniutitut paasissutissanik pissarsiffiit eqqarsaatiminnik ammasumik oqaluuserinninnissaat takorloorparput, tamannalu allanut siullermeerluni oqalun-nissamut immaqa apeqqutinik aalajangersimasunik akinissamit ajornannginnerussalluni. Tama-tuma kingorna misissuinermi sammineqartut aalajangersimasut aamma sammineqartussatut toqqakkat oqaloqatigiinnermi sammineqarput. Ilaatigut aqutsisup nammineq naleqartitani siul-liulluni oqaluttuarivai, ilaatigut oqaatigineqareersutut eqimattat naligalugit peqataaniarluni, aamma ilaatigut oqaloqatigiinnerup ilusilernissaa siunertarlugu.

4) OQALUNNERMI TIGUMMIARTAGAQ

Ileqqutoqqat malillugit *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinnermut* oqalunnermi tigum-miartagaq ilaatinneqarpoq, aammalu eqimattami kina oqaluttusaaersooq erseqqissaataaqata-alluni. Paasissutissanik pissarsiffiit oqalunnermi tigummiartagaq tigummiarsinnaavaat, akornu-sersorneqaratillu oqalullutik, aamma naammassigunik namminneq ingerlateqqissallugu. Taman-na paasissutissanik pissarsiffiup eqqarsaatiminik itisiliisinaanissaanik pilersitsisinnaavoq, allat tullinnguutinnginneranni suna pinerlugu tuaviorluni oqaatiginiassallugu pisariaqarani. Tamanna paasissutissanik pissarsiffiit allat akornanni ataqqinninnermik aamma malinnaanermik pilersitsi-voq. Nalinginnaasumik oqaluttut tulleriiaarnerat iloqqasoq malillugu ingerlanneqartarpoq. Taamaalilluni oqalunnermi tigummiartagaq sanilerisamut ingerlateqqinneqartarluni, iloqqasumi peqataasut tamakkerlutik oqaaseqarnissamut periarfissinneqarnissaasa tungaanut. Tulleriiaar-nermi oqaaseqarusunngikkaanni oqalunnermi tigummiartagaq allamut ingerlateqqiinnassallugu periarfissaqartuaannarpoq. Oqalunnermi tigummiartagaqartarneq Kalaallit Nunaanni ilisimane-qanngilaq, taamaattumik uagut ilusilersukkatsinni *qanoq* imaluunniit ilumut *atussanerlugu* eqqarsaatersuutigivarput. Aalajangerpugulli misilissallugu.

Periuseq peqataasunit sungiunneqapallappoq, aammalu atornerani tunniusimanerujussuarmik takutitsillutik. Oqalunnerminni tigummillugulu eqittarpaat, aammalu naammassigaangamik ingerlateqqittarlugu.

”Isumaqarpunga nuannersuusoq taanna ’oqalunnermi tigummiartagaq’ atorlugu, uangami nammineq kuglepeni atortarpara – peqataasoq

Oqalunnerup nalaani tigummiarqarneq eqqissisitsillunilu toqqissisitsisoq takuarput. Tamanna tamanit sungiunniarneqaqqaalaarpoq, kisianni periutsimut ilanngussaq pitsaalluinnarpoq, aammalu inip iluani nukimmik pitsaasumik pilersitsilluni.

ATORNISSAANUT ILITSERSUUT – TULLERIIAAQQISSAAKKAT

- Tamakkerlutik ingippata aammaarluni tikilluaqqusisoqassaaq
- Oqaloqatigiinnermi sammineqartussaq paasissutissanik pissarsiffinnut nassuiaatigiuk
- Ini “ammarsarlugu” qasukkarsaammik aallartigit. Sammineqartoq tunngavigalugu qasukkarsaatissaq toqqaruk.
- Oqalunnermi tigummiartakkaq siunertaa atornissaalu nassuiaatigiuk. Oqalunnermi tigummiartagaq illoqqasup iluani arlaata tungaanut ingerlateqqinneqassaaq. Sammineqartup ingerlanerani tamarmik oqalunnissaminut periarfissinneqassapput.
- Oqaluuserisassaq aallanerlugu sammineqartussaq ilisaritillugu aqutsisoq aallartippoq, imminullu aallarniutigaluni (naleqartitat oqaluuseralugit aallartippugut). Tamanna oqalunnermi tigummiartagaq tigummillugu pissaaq. Tamatuma kingorna aqutsisup saniliminut, sammivittut toqqarneqartoq malillugu, ingerlateqqippaa.
- Paasissutissanik pissarsiffiit oqaluttuassaarunnissaasa tungaanut oqalunnermi tigummiartagaq ingerlaartinneqassaaq. Piffissap ingerlanerani pisariaqassappat aqutsisoq itisileeqqusilluni apeqquteqarsinnaavoq. Pisariaqassapput illoqqasup qasseriarlugu kaajallannissaa killilerneqarsinnaavoq (ass. pingasut) imaluunniit piffissalikkamik. (Angorusutanut, paasissutissanik pissarsiffiit amerlassusiannut aamma siunertamut tunngatillugu piffissaliisinaanissamut Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinnermi sammineqartoq apeqqutaasinnaavoq.)
- Tamatuma kingorna aqutsisoq nutaanik apeqquteqassaaq, imaluunniit sammisassatut najoqqutaq malillugu sammisamik nutaamik saqqummiussissaaq, aammalu tulleriaarne-rit arlallit ingerlateqqinneqassallutik, oqalunnermi tigummiartagaq tulleriaartinneqassalluni, apeqqutit ataasiakkaat aamma sammineqartut pillugit peqataasut tamarmik oqaaseqarnissaminut periarfissinneqassallutik.
- Naggasiutitut arlaat ilassutissaqarnerisooq imaluunniit avitseqatiginnikkusunnersooq apeqqutigineqarsinnaavoq.

4. PERIUSEQ PILLUGU ISUMALIUTERSUUTIT

Siusinnerusukkut nassuiarneqareersutut *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinneq* ileqqutoqqaavoq aporaaffiunngitsumik attaveqatigeeriaasiusoq, iloqqasumi peqataasunut tamanut inissaqartitsisoq, iloqqasumi oqaloqatigiinneq oqallinnissamik tunngaveqanngimmat (Rothe et al., 2009, Halcomb, 2006, Earth Child Project, 2020).

Periusissatut isumaliutigisavut tassaasimapput ileqqutoqqap *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinnerup* ilai suut kalaallinut tunngatillugu ilisimatusarnermi ataatsimoortitsilluni ilutsimut nuussinnaassanerivut. Eqqumaffigiuarsimavarput iluseq misissuiffigineqartunik ataatsimoortitsilluni apersuinnermit sutigut allaanerussuteqarneris, imaluunniit allaanerussuteqannginneris. Isumaqarpugut allaaserinninninnernut tunngasorpiatigut misissuiffigineqartunik ataatsimoortitsilluni apersuisarnermut nalinginnaasunut ilaatigut sanilliunneqarsinnaasoq, kisiannili aamma pingaarutilinnik assigiinngissuteqartoq, pingaartumik kulturikkut naleqquttuuneranut tunngatillugu. Periutsip ilusaata kalaallit kulturikkut nakuussutaasa oqaloqatigiinnermi qitiutinneqarnissaat pisinnaanngortippaa, aammalu oqaloqatigiinnerup ilusaata pisinnaalersippai akuutitsineq, oqaloqatigiinneruneq, ataqqinninneq aamma naligiinneq. Oqaloqatigiinneq aammattaaq peqataasut akornanni eqqarsalersitsillunilu kinguneqarluarsinnaasunik isumassarsisitsivoq.

Oqaloqatigiinnerup ilusaata peqataasut toqqissimalersikkaat, aamma aqutsisup apeqqutaanik akiinnarnermut taarsiullugu oqaloqatigiinnermut akisussaaffimmik tigusillutik imminnut oqaloqatigiittut takuarput, tamannalu oqaloqatigiinnermik uummaarissumik pilersitsivoq.

Takusatta pingaarnerit ilaat tassaavoq aqutsisup atuuffiata pingaaruteqassusia. Misilittagaqarluartumik aqutsisoqarneq, peqataasut kulturianik oqaasiinillu atuisumik, oqaloqatigiinnermut pilersinneqartumut pingaarutilittut malunniuteqarpoq (Halcomb, 2006). Tamanna allanut tunngatillugu ilanngullugu eqqarsaatigeqqunarpog. Curtisip (inuttaanit paasitinneqarneq) oqarneratut immaqa nammineq tunuliaquttani imaluunniit inissisimanini uummaarissumik oqaloqatigiinnissap ajornakusoorneranut pissutaasimasog, peqataasut pissutaanatik. Tassa misissuiffigineqartunik ataatsimoortitsilluni apersuinissamik imaluunniit *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinnissamik* pilersaarusiaraanni taava aqutsisup misilittagai aamma kulturikkut aallaavia misissuinnerup pitsaassusianut aamma periutsip atorsinnaassusianut pingaaruteqartorujussuupput.

Oqaatsit, ilisarnaatit, pingaaruteqassuseq aamma ilisimasat tassaapput nunat inoqqaavisa ilisimatusarfigineqarneranni innuttaasunit aqunneqartumik imaluunniit qanimut suleqatigalugit pinissaata pingaaruteqassusianut tunngatillugu allaaserisani uteqattaarneqartut. Techine et al., (2016) erseqqissarpaat itisiliilluni misissuinnerni "paasissutissat pitsaasut" pissarsiarinissaannut nunat inoqqaavisa namminneq aqutsisutut imaluunniit paasissutissanik pissarsiffittut inissisiminnerminni qanoq namminneq misigisaminnik aamma isummersuutiminnik misissuueqqissaarnermut aamma nalunaarutiginninnermut pisariaqartinneqartumik paasisimasaqartiginerat (Tachine et al., 2016). Taamaattumik ilisimatusarnermi aamma akuliuffiginnilluni suliaqarnermi imminnut tunngasuni nunap inoqqaavi naligalugit suleqatitut pineqarnissaat pingaaruteqarpoq (Cueva et al., 2021, United Nations, 2007). *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinneq* pillugu siusinnerusukkut misissuinnernit misilittakkat aamma allaaserinninnerit piusut periutsip peqqissutsimik

ilisimatusarnerup iluani atorneqarsinnaanera uppersarsarpaat (Olesen et al., 2020a, Grahamslaw and Henson, 2015, Kelley and Lowe, 2018, Struthers et al., 2003). Taamaattorli aammaarluni pingaaruteqarpoq misissuinerup annertussusia kisiat pinnagu kimit ingerlanneqarnera eqqumaffigissallugu.

Peqataasunit aallaavilimmik aamma *innuttaasunit tunngavilimmik* sulineq kalaallinut tunngatilugu nakooqqutaavoq, tatiginassutsimik innarligassaannngissusermillu pilersitsiviusoq, ilisimatusarneq inuit ilisimatusarfigineqartut naligalugit ingerlanneqarmat. Innuttaasunit tunngavilimmik sulineq naligiimmik atassuteqarnermik ineriartortitsinissamik imaqtartorujussuuvoq. Aammattaaq inunnut imaluunniit eqimattanut ilisimatusarnermut ilaasunut ilikkagaqarnissamut, ataq-qinninnermut aamma maniguunnermut tunngavoq. Community-based participatory methods (CBPR) Rink aamma Reimer Trondheimimit (2009) Kalaallit Nunaanni ilisartinneqarpoq, periut-sip inuiaqatigiinni kalaallini sammineqartunik, naleqartitanik, ilisimasaniq aamma inuunermik isiginnittaatsimik qanoq pitsaaneruseqarpoq pilersitsineranik nassuiaataalluni. Ilutigisaanik taakku nassuiarpaat siornatigut pisartunik CBPR qanoq nalilersuinersoq, misissuinerit nalinginnaasumik najukkani ataasiakkaani innuttaasut oqaloqatigeqqaarnagit, aamma inerniliussat pillugit kingor-natigut oqaloqatiginagit ingerlanneqartarsimallutik. Periuseq taanna pisuni arlalinni ilisimatusar-nerni inerniliussanik piviusumi takusanit allaaneruseqarpoq inerneqartitsivoq, taamaattumillu aam-ma innuttaasut pissarsissutiginnngisaannik ilisimatusarnerulluni (Rink and Reimer Trondheim, 2019, Rink et al., 2009).

Ataatsimoorluni ilikkagaqarnissamik siuarsaaniarneq, aamma ilisimatusarnikkut periutsumut kulturikkut nakooqqutit aamma naleqartitat tunngaviusut ilaatineri, inerniliussat atorsinnaasut pilersinnissaannut aamma siunissami Kalaallit Nunaanni peqqissutsimik ilisimatusarnerup ataatsimoorussamik siunnerfilimmik pilersinnissaannut annertunerujussuarmik periarfissaqartitsivoq. Neriuppugut periutsumut najoqqutassaq una tamatumunnga tapertaasinnaassasoq.

Naggasiutitut peqataasut aperivagut *Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinnermut* peqataantertik, aamma taamatut oqaloqatigiinnertik qanoq isumaqarfigineraat. Pingaarutillit arlallit tamatumunnga akissutigineqarput:

”Iloqqasunngorluni issianeq iluarisimaarnarpoq. Taamaaliornikkut paasisaqarnarnerullunilu tusarnaarluarnarneruvoq

”Nunaqqatinnut ammasumik oqalussinnaasimavunga, aammattaaq allat tusarnaarsinnaasimallugit. Aamma ilisimasaqalerpunga

”Nutaanik isiginnittaaseqalerpugut

”Maaniinnera nuannaraara, namminerlu pissarsiaqaatigalugu

”Qamani [sakissaminut tikkuarluni] nalituumik pigisaqarlunga maanngaanniit anissaanga

Tassa allat isumaannit aamma isummersuutaannit nammineq ilikkagaqarfiusumik oqallinnermut peqataasimallutik peqataasunit oqaatigineqarpoq, taamaaliornikkullu isummersuutininik allanik peqalerluni angerlarnissaq misigineqarluni.

5. EQIKKAANEQ

Immersoqatigiiffiusumik isummersoqatigiinneq peqataatitsiffiulluni aamma aporaaffiunngitsumik itisiliilluni misissuiffigineqartunik ataatsimoortunik apersuineramik tunngaveqarluni ilisimatusarnermi paasissutissanik katersuineranut periusiuvoq pisariitsunnguaq, aamma meeqqat, inuusuttut utoqqaallu akornanni atorneqarsinnaasoq. Ammasumik oqaloqatigeeriaaseq pineqarpoq, peqataasut tamarmik eqqarsaatiminnik aamma isummersuutiminnik avitseqatiginnissinnaanerminnut periarfissaqarlutik, aamma kalaallinut tunngatillugu oqaluttuarnep pingaaruteqassianik akuersaartuulluni.

Misilittakkat najoqqutassiami matumani nassuiaatigineqartut, siusinnerusukkut misissuinerit kii-salu allaaserisat uppersarparaat oqaloqatigiinneq tunngavigalugu aamma kulturikkut naleqquttumik Kalaallit Nunaanni siunissami peqqissutsimik ilisimatusarnermut periutsip siuarsaatanissaanik periarfissaqartoq (Olesen et al., 2020a, Grahmslaw and Henson, 2015, Kelley and Lowe, 2018, Struthers et al., 2003).

NAJOQQUTAT

- ⊙ BERLINER, P. & STENDER, A.-K. 2013. Glæde og Styrker - En undersøgelse af værdier hos ældre mennesker i Paamiut *Psyke & Logos*, 34, 559-575.
- ⊙ CUEVA, K., RINK, E., LAVOIE, J. G., STOOR, J. P., HEALEY AKEAROK, G., GLADUN, E. & LARSEN, C. V. 2021. Diving below the surface: A framework for arctic health research to support thriving communities. *Scandinavian Journal of Public Health*, 14034948211007694.
- ⊙ CURTIS, T. 2001. *Kommunikation mellem læge og patient i Grønland-en kvalitativ undersøgelse af interaktionen mellem parterne i den tolkede konsultationssamtale*, Syddansk Universitet. Statens Institut for Folkesundhed.
- ⊙ EARTH CHILD PROJECT. 2020. *Guide to Sharing Circles* [Online]. Available: earthchildproject.org/guide-to-sharing-circles/ [Accessed 05.06.2020 2020].
- ⊙ GRAHAMSLAW, L. & HENSON, L. H. 2015. Solving problems through circles. *Educational Psychology in Practice*, 31, 111-126.
- ⊙ HALCOMB, E. J., GHOLIZADEH, L., DIGIACOMO, M., PHILLIPS, J., DAVIDSON, P, M. 2006. Literatur review: considerations in undertaking focus group research with culturally and linguistically diverse groups. *Journal of Clinical Nursing*, 16, 1000-1011.
- ⊙ HALKIER, B. 2002. Fokusgrupper, Samfundslitteratur & Roskilde Universitetsforlag.
- ⊙ INUIT CIRCUMPOLAR COUNCIL. 2020. *Inuit - United voice of the Arctic* [Online]. Available: <https://www.inuitcircumpolar.com/about-icc/> [Accessed 19.06.20 2020].
- ⊙ KELLEY, M. N. & LOWE, J. R. 2018. A culture-based talking circle intervention for native American youth at risk for obesity. *Journal of community health nursing*, 35, 102-117.
- ⊙ KVALE, S. & BRINKMANN, S. 2009. Interview: *introduktion til et håndværk*, Hans Reitzels Forlag.
- ⊙ LEXDK. 2020. *Den Store Danske* [Online]. Available: http://denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Sprog/Fremmedord/sp-s%C3%A5/symposium [Accessed 2020].
- ⊙ MINKLER, M. & WALLERSTEIN, N. 2008. *Community-based participatory research for health: From process to outcomes*, John Wiley & Sons.
- ⊙ MUSIKIPEDIA. 2020. *Grønlands musikhistorie* [Online]. Available: <https://www.musikipedia.dk/groenlandsk-musik/indblik> [Accessed 05.06.2020 2020].
- ⊙ OLESEN, I., HANSEN, N. L., INGEMANN, C., ARNARULUK, L. & LARSEN, C. V. L. 2020a. Brugernes oplevelse af det grønlandske sundhedsvæsen – En pilotundersøgelse.
- ⊙ OLESEN, I., HANSEN, N. L., JØRGENSEN, M. E. & LARSEN, C. V. L. 2020b. Perspektiver på genetiske undersøgelser af diabetes, belyst gennem Sharing Circles: En kvalitativ undersøgelse i Qasigianniguit. Statens Institut for Folkesundhed, SDU.

- ⊙ PETERSEN, R. 2003. *Settlements, kinship and hunting grounds in traditional Greenland Museum*, Tusculanum Press.
- ⊙ REIMER TRÓNDHEIM, G. A. 2012. Den moderne grønlandske familie. *Tidsskrift for forskning, fagkritik og teoretisk debat*.
- ⊙ RINK, E., LAW, D. G., MONTGOMERY-ANDERSEN, R., MULVAD, G. & KOCH, A. 2009. The practical application of community-based participatory research in Greenland: initial experiences of the Greenland sexual health study. *International journal of circumpolar health*, 68, 405-413.
- ⊙ RINK, E. & REIMER TRÓNDHEIM, G. A. 2019. A toolkit for Community Based Participatory Research in Greenland. Ilisimatusarfik.
- ⊙ RINK, E. & TRÓNDHEIM, G. 2018. Population Dynamics in Greenland
- ⊙ ROTHE, J. P., OZEGOVIC, D. & CARROLL, L. J. 2009. Innovation in qualitative interviews: "Sharing Circles" in a First Nations community. *Injury prevention*, 15, 334-340.
- ⊙ STEENHOLDT, N. C. 2019. Livsformer og livskvalitet i Grønland: Et indblik i sammenhængen og den potentielle udvikling. *Politik*, 22.
- ⊙ STRUTHERS, R., HODGE, F. S., GEISHIRT-CANTRELL, B. & DE CORA, L. 2003. Participant experiences of talking circles on type 2 diabetes in two Northern Plains American Indian tribes. *Qualitative Health Research*, 13, 1094-1115.
- ⊙ TACHINE, A. R., BIRD, E. Y. & CABRERA, N. L. 2016. Sharing circles: An Indigenous methodological approach for researching with groups of Indigenous peoples. *International Review of Qualitative Research*, 9, 277-295.
- ⊙ UNITED NATIONS 2007. UNDRIP - United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples. United Nations.
- ⊙ WISTOFT, K. 2009. *Sundhedspædagogik - viden og værdier*, Hans Reitzels Forlag
- ⊙ WISTOFT, K. 2012. Værdier og mening med sundhed In: SIMOVSKA, V. & JENSEN, J. M. (eds.) *Sundhedspædagogik i sundhedsfremme*. Gads Forlag.

